

ZPRAVODAJ

KLUBU UNESCO KROMĚŘÍŽ

2022

Vážené členky, členové klubu, přátelé,

k výroční členské schůzi vám tradičně předkládáme Zpravodaj. Najdete v něm výroční zprávu s ohlédnutím za naší činností v letech 2020-2022, plán činnosti pro rok 2022. Velká část Zpravodaje je věnována dílu a osobnosti Karla z Lichtensteinu a Castelcornu, protože výbor Klubu 3. 9. 2019 rozhodl na podnět předsedkyně MUDr. Evy Novákové usilovat o vybudování památníku díla **biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcornu** pro naše město. Velmi podrobný životopis včetně působnosti Karla z Lichtensteinu a Castelcornu v Kroměříži od Mgr. Petra Pálky najdete na www.unesco-kromeriz.cz stejně jako informace o změnách a doplnění k naší činnosti.

Plán činnosti pro rok 2022

Každé druhé úterý v měsíci SCHŮZE VÝBORU (kromě prázdnin) otevřené všem členům a pozvaným hostům.

Kancelář klubu na Riegrově náměstí bude v provozu dle možnosti kromě pátku a prázdnin od 9.00 do 12.00 hod. Činnost nadále bude zabezpečena dobrovolnický.

Leden–březen příprava a finanční zajištění činnosti klubu v roce 2022

12. dubna 2022 | Výroční členská schůze, volba nového výboru a dozorčí rady a vydání Zpravodaje

Také v roce 2022 připravujeme „Dny zahrad a zámku“ tradičně v červnu, protože 11. června 1999 se v Kroměříži konalo slavnostní převzetí certifikátu o zápisu zahrad a zámku na seznam kulturního dědictví UNESCO. Cílem Dnů zahrad je poznávání a propagace kroměřížských památek a adekvátní využití jejich potenciálu pro mnohostranné kulturní aktivity. Tradičně dáváme příležitost k vystoupení místním a regionálním souborům a účinkujícím včetně dětí a mládeže. Program dnů zahrad je připravován pro širokou veřejnost včetně dětí.

Program Dnů zahrad zámku v roce 2022

Koncert v rotundě Květné zahrady 29. června, 19.00 vystoupí pěvecký sbor ZeSrandy,

Beseda s prezentací a komentovanou procházkou a ukázkou zajímavých dřevin a historické výsadby. Datum bude upřesněno. Uskuteční se beseda ve Štukovém sále na zámku s představením ukázek digitalizovaných herbářů. Lektori: Ing. L. Křesadlová – MCZK, Mgr. K. Fajtllová - Arcidiecézní muzeum MUO

28. června | Podzámecké radovánky – 9.00–12.00 Interaktivní program pro děti MŠ a ZŠ Kroměříže a okolí na různých místech Podzámecké zahrady. Klub UNESCO navazuje na předchozí úspěšné interaktivní akce pro děti v Květné a Podzámecké zahradě. Radovánky se letos budou konat ve spolupráci se studenty SPgŠ Kroměříž, vystoupí i dětský folklorní soubor Vizovjánek. Účast je bez poplatků.

Červen–červenec | Festival „Hudba v zahradách a zámku“ Kroměříž 2022

30. září | Noc vědců Kroměříž 2022 Pro velký zájem, kdy jsme Noc vědců pořádali v Kroměříži poprvé v rotundě Květné zahrady, připravujeme ji ve spolupráci s Arcidiecézním muzeem v Kroměříži také letos. Letošní téma pro celou ČR: VŠEMI SMYSLY.

Pokračovat bude činnost Sekce propagace a rozvoje vědy a techniky regionu, předseda Ing. Jiří Varhaník

Spolupráce s Švabinského kruhem přátel výtvarného umění - koordinátor PhDr. Markéta Mercová a **přidruženými školami UNESCO** – koordinátor Mgr. Dana Vrzalová

Po prázdninách začneme připravovat **akce pro významná výročí Kroměříže v roce 2023.** Připomeneme si 760 let od založení města a 25 let od zápisu Zahrad a zámku na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

Podrobněji o připravovaných akcích na www.unesco-kromeriz.cz

Iniciativa Klubu UNESCO Kroměříž k realizaci památníku díla Karla z Lichtensteinu-Castelcorna v Kroměříži

V dějinách Kroměříže nenajdeme osobnost, která by podobně významným způsobem ovlivnila podobu města a jeho význam až do současnosti.

Iniciativa Klubu UNESCO Kroměříž realizovat ve městě památník připomínající dílo Karla z Lichtensteinu-Castelcorna (1624–1695) souvisí s třicetiletou činností Klubu a zejména s jeho prioritním cílem – zápisem Zahrad a zámku na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO.

Členy Klubu, zejména jeho zakladateli v čele s dlouholetým předsedou a ředitelem zámku Antonínem Lukášem, byl opakovaně zdůrazňován význam Karla z Lichtensteinu-Castelcorna. V tomto duchu již od roku 2008 Klub uděluje Cenu biskupa Karla osobnostem, které významně přispěly k rozvoji kultury a vzdělávání, nebo je podpořily, a jsou spjaty s činností Klubu UNESCO. Touto veřejnou formou připomínáme uměnímilovného biskupa Karla z Lichtensteinu-Castelcorna, který po třicetileté válce vybudoval ze zničené Kroměříže rezidenční město s barokními architektonickými skvosty, piaristickým gymnáziem, zámkem s rozsáhlou knihovnou, reprezentativní uměleckou galerií a unikátními zahradami. Krásu a historické bohatství našeho města nikdo před ním ani po něm neovlivnil více. Silným impulsem byla i výstava v roce 2019 v Arcidiecézním muzeu v Olomouci a zámku v Kroměříži „Za chrám, město a vlast“, která pojednávala o olomouckém biskupovi Karlu II.

z Lichtensteinu-Castelcorna, jako o velkorysém staviteli, mecenáši umění i vydání rozsáhlé 2 dílné monografie autorů Palackého university a Muzea umění v Olomouci a Masarykovy university v Brně.

Děkujeme a velmi si vážíme radních v čele s panem starostou i zastupitelů našeho města, kteří podpořili naši iniciativu a prokázali tak smysl pro význam historického dědictví našeho města. Spolupráci na realizaci potvrdili: arcibiskup olomoucký Mons. Jan Graubner, ředitel Muzea umění Olomouc Mgr. O. Zatloukal a Mgr. M. Kindl, Ph.D., biskup Mons. Mgr. Antonín Basler.

Připravovaný památník chápeme jako poctu geniu loci, ale také symbolu, který odráží naše uvědomění síly kulturních kořenů inspirujících nás i dnes. Zároveň by se stal významným výtvarným počinem přinášejícím kvalitní moderní umění do veřejného prostoru. S obdobným záměrem se Klub UNESCO již dříve podílel na realizaci památníku Olbrama Zoubka Lotova žena na místě zničené židovské synagogy nebo na realizaci Lavičky Václava Havla na Velkém náměstí. Připomeňme také, že sochy T. G. Masaryka a J. A. Komenského, které město v minulosti instalovalo, rovněž nejsou jen poctou těmto osobnostem, ale i odkazem na jejich myšlenky a dílo.

Text schválil výbor Klubu UNESCO

Klub UNESCO Kroměříž uděluje od roku 2008 Cenu Karla z Liechtensteina-Castelkorna jako projev vděčnosti a uznání místním tvůrcům a mecenášům.

První ocenění předal na slavnostním koncertu ve skleníku Květné zahrady dne 12. 6. 2008 Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký kroměřížskému hudebnímu pedagogovi Janu Štěpánkovi, oceněn byl in memoriam také grafik a pedagog Jiří Novák.

Dosud byla Cena udělena 13 osobnostem, firmám a institucím včetně města Kroměříže i Zlínského kraje. Jmenujme například dirigenta Tomáše Netopila, ZUŠ Kroměříž a Konzervatoř P. J. Vejvanovského. V roce 2021 Cenu obdrželi prof. RNDr. Helena Illnerová, DrSc. a starosta města Kroměříže Mgr. Jaroslav Němec.

Život a dílo osobnosti nezapomenutelně zapsané do genia loci města Kroměříže

Karel z Lichtensteinu-Castelcornu se narodil roku 1624 v Kladsku, kde jeho otec Filip Rudolf zastával úřad zemského hejtmána. Za vzděláním byl odeslán do tyrolského Innsbrucku. Zde v roce 1635 absolvoval jezuitské gymnázium a zahájil studium na vysokých školách. Studoval svobodná umění v Salcburku, právo v bavorském Ingolstadtu a toskánské Sieně. Studia završil v Ingolstadtu, kde získal v roce 1656 doktorát obojího práva. V té době pobýval Karel trvale v Salcburku, hlavním městě duchovního knížectví. Zde získal v roce 1637 kanovnické místo v metropolitní kapitule a v roce 1654 se stal jejím děkanem. Ve stejném období byl jmenován prezidentem dvorské komory, do jehož kompetencí náležela odpovědnost za hospodářský stav země. S bohatými zkušenostmi a inspiračními zdroji se Karel, poté co byl v březnu 1664 zvolen olomouckým biskupem, přestěhoval na Moravu. Bez prodlení tu začal s obnovou rezidenční sítě biskupství a s nemalým nákladem rekonstruoval či od základů stavěl zámky, paláce i hospodářská stavení. S podobnou rozhodností se věnoval rovněž duchovní správě diecéze sledující upevnění disciplíny kléru i katolické věrouky obyvatel. Jeho činnost a svědomitost vyjadřuje dochovaná korespondence obsahující tisíce přijatých a odeslaných dopisů. Olomoucká diecéze měla dvě důležitá centra. S trochou zjednodušení můžeme Olomouc označit za centrum biskupovy duchovní moci. Nacházel se zde hlavní chrám – katedrála sv. Václava, biskupský městský palác i budovy kurie, kde byly spravovány záležitosti velké části Moravy. Byla zde univerzita, která vzdělávala kněžstvo a budoucí elity církve. Druhým centrem byla Kroměříž. Zde bylo již od středověku druhé (někdy označované letní) sídlo olomouckých biskupů. Město zakoupil v první polovině 12. století biskup Jan II. z majetku přemyslovských knížat a již v 16. století jej lze označit za klíčové správní centrum. Jak Olomouc, tak Kroměříž značně utrpěly za třicetileté války. Karel z Lichtensteinu-Castelcornu byl prvním poválečným biskupem, který v diecézi sídlil a své široké zkušenosti dal k dispozici rekonstrukci zničených statků, výstavbě nových reprezentativních sídel a ekonomické a společenské stabilizaci diecéze. Do svých služeb najal talentovaného italského architekta Giovanniho Pietra Tencallu a společně s ním přestavěl poničený zámek, upravil zámeckou zahradu a vybudoval klenot zahradní architektury – Květnou zahradu. Založil zde i piaristické gymnázium a kolej, mincovnu. Služby

svého architekta poskytl pro stavbu židovské radnice či kanovnických domů v Jánské ulici. Ze zničeného města vytvořil na několik desetiletí centrum, ve kterém se potkávali umělci a řemeslníci z Itálie, Německa, Nizozemska a Francie. V Kroměříži sídlila biskupská kapela a Karel trávil zde každou možnou chvíli. Osobně dohlížel na stavby a svá sídla plnil uměleckými díly. V dějinách diecéze nenajdeme osobnost, která by podobně a pozitivně změnila tvář nejen jednoho města, ale celé Moravy. V Olomouci pro něj Tencalla projektoval nový palác,

novostavbu kostela sv. Michala, pro premonstráty poutní kostel na Svatém Kopečku a přestavbu Klášterního Hradiska. Biskup stavěl a přestavoval i ve Vyškově, na Mírově, Hukvaldech, Brně a celé řadě jiných míst. Byl to právě biskup Karel, který založil biskupské umělecké sbírky, nakupoval a sbíral obrazy, grafické listy a kresby, hudebniny a knihy. To nejlepší ze současné arcibiskupské obrazové kolekce, chované v zámecké obrazárně arcibiskupského zámku v Kroměříži, je součástí kupní smlouvy uzavřené 1673. Tizian, van Dyck, Artemisia Gentileschi, Veronese, Carracci a další zvučná jména evropského umění jsou návštěvníkům Kroměříže k poznání právě díky biskupovi Karlovi. 1695 umírá v Olomouci, pohřben je v kryptě katedrály svatého Václava v Olomouci.

V historii města není osobnosti, která by si připomenutí v podobě realizace sochařského památníku zasloužila více než právě biskup Karel z Lichtensteinu-Castelcornu.

M. Kindl, Muzeum umění Olomouc

Odkaz na činnost Karla z Lichtensteinu-Castelcornu nacházíme také v Olomouci a na dalších místech u nás i v Evropě.

Foto: Michal Maňas

NÁVRH PAMÁTNÍKU ODKAZUJÍCÍHO NA DÍLO BISKUPA KARLA Z LICHTENSTEINU–CASTELCORNIA

*Zkrácený text sochaře O. Olivy
k návrhu památníku.*

Navržené umělecké dílo je koncipováno jako zobrazení díla biskupa Karla z Lichtensteinu – Castelnova, které utváří podobu Kroměříže až do současnosti. Právě do prostoru naproti Arcibiskupského zámku je vhodné umístit umělecké dílo, památník, které bude jednotlivé etapy a činy navždy připomínat. Vznikne zde místo setkávání v klidné části města, zároveň však nedaleko od samotného hlavního náměstí, umožňující příjemné spočinutí a poskytující prostor k zamyšlení se nad dějinami města Kroměříže a nad historickými souvislostmi vůbec. Ušlechtilé materiály, kovy a kámen, jasné poselství a symbolika vnesou do prostoru požadované prvky.

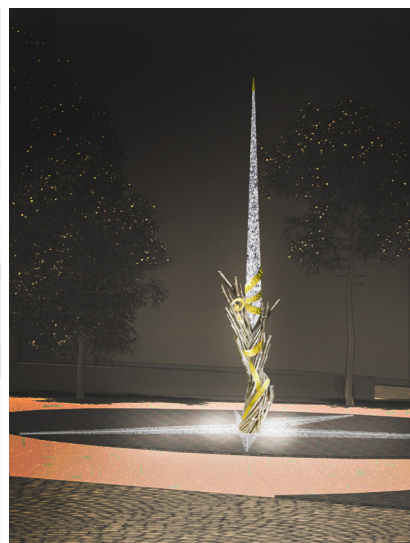
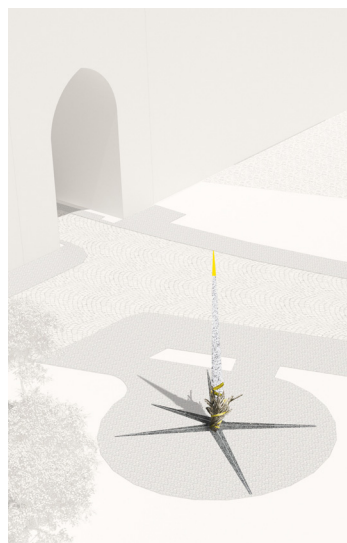
Umělecké řešení díla sleduje trendy v současném umění a nepřímou na ně odkazuje. Architektonické proporce okolního prostoru neumožňují umístění díla jiného tvarosloví než vertikálního. Vynesením subtilního tvaru nad horizont divákova zorného pole vznikne nový pomyslný středobod

v prostoru mezi budovami Arcibiskupským gymnáziem a zámkem. Vnášení přílišného množství hmoty či nadměrně okázalé a necitlivé řešení by nekorespondovalo vzhledem k náměstí. Dílo je umístěno ve středu kruhového základu, mírně vyvýšeném v jeho středové části. Kruh, jakožto symbol věčnosti, vychází z úrovně náměstí. Z kruhu mírně nad terén vystupují střelky oživující minulost směřují k důležitým místům nejen ve městě ale i k dalším historickým vazbám (Květná zahrada, zámek, Salzburg, Olomouc atd.).

Ze středu kruhu vyrůstá surrealistická krajina, neustále se proměňující organická hmota, dynamicky mířící vzhůru. Z tektoniky krajiny v několika místech vystupují atributy spojené s odkazem na trvalé hodnoty zanechané nejen v architektuře města. Kniha (Proměny, Ovidius Naso), hudební nástroj, rám obrazu, biskupská berla. Tyto fragmenty, pevně vrostlé do kmene díla, jsou z litého bronzu, při dopadu slunečního světla se lesknou a působí jako šperky.

Světlý kamenný kužel, tvarově vycházející z erbu biskupa Karla, který

se objevuje na všech jeho stavbách, je zpodobněn v horní části památníku. Ve zlaté části vrcholu se odráží okolní prostor a stává se tak jeho nedílnou součástí. Bronzové stély které obepínají kmen sochy obsahují texty v českém i latinském jazyce, nabádají diváka k aktivnímu přístupu, bližšímu prozkoumání. V kruhovém soklu jsou umístěna tři bodová světla, která v noci osvětlují ze spodní strany sochu a vytváří tak příjemnou komorní atmosféru, která podtrhuje význam a symboliku tohoto místa. Objekt je volně přístupný a stává se tak nedílnou součástí samotného náměstí. Kolem procházející jsou tak se sochou v přímém kontaktu, mohou se přiblížit k dílu, dotknout se kovu, připomínat si minulost. K realizaci díla jsem zvolil kámen, litý bronz a hliník, pro přesnost detailu, dokonalé zpracování, lehkost a eleganci. Celý objekt je opatřen povrchovou úpravou proti vnějším povětrnostním vlivům. Socha je tvořena z pevných tvarů, ve středu zesílených nerezovou konstrukcí, odolných vůči vandalismu, bez nutnosti další údržby.

Kontaktní adresa:
Riegrovo náměstí 149
767 01 Kroměříž

Telefon: 736 140 829
E-mail: unesco-km@volny.cz
eva.novakovakm@volny.cz
www.unesco-kromeriz.cz

**KLUB UNESCO
KROMĚŘÍŽ**